

BOGANMELDELSER

P. P. Sveistrup: DRIFTSØKONOMIENS ANVENDELSE VED SALGET. Nyt Nordisk Forlag. København 1939. 181 S.

Denne Bog er en Fortsættelse af Forfatterens »Indledning til Studiet af Driftsøkonomi«, der udkom i 1938, og som navnlig behandlede Omkostningsproblemerne. Efter Planen for hele Værket skal dette afsluttes med en Fremstilling af Finansierings- og Organisationsproblemerne.

Det foreliggende Bind, der behandler Virksomhedernes Salgs- og Prispolitik, slutter sig naturligvis ret nøje til Fremstillingen i første Bind, og det forudsætter et vist Kendskab til Omkostningsteoriens Grundbegreber.

Efter et indledende Afsnit om Salgets Tilrettelæggelse behandles i de to næste Kapitler først Kalkulationen og derpaa Efterspørgselen. Beregningen af, hvad Varen koster at fremstille, og Driftsherrens Vurdering af Købernes Indstilling og Købeevne er jo Grundlaget for al Salgspolitik. Der gives her en Redegørelse for Efterspørgselsens Elasticitet m. H. t. Ændringer i Prisen, ligesom Forfatteren ogsaa omtaler de øvrige Faktorer, der kan indvirke paa Afsætningen, saaledes Ændringer i andre Varers Priser, i Forbrugernes Indtægter, den anvendte Reklame o. s. v.

I de to følgende Kapitler fremstilles derefter Prisdannelsen under de to Hoved-Markedsformer, Monopolet og den frie Konkurrence. Denne Udvikling af de mere almene — og almentkendte — Grundsætninger suppleres endelig i de sidste syv Kapitler med en ret fyldig Redegørelse for en Række af de Specialproblemer, der er kommet til at spille saa stor en Rolle i den nyere Pristeori. Disse Afsnit, der omfatter godt og vel Halvdelen af Bogen, behandler saadanne Emner som Risikoens Betydning, Reklame, Afstanden mellem Konkurrenterne og dens Indflydelse, Kvalitetsændringer, Prisdannelsen paa Markeder med faa Konkurrenter, Pris- og andre Aftaler og endelig Statens Indgriben i Prisdannelsen. Det er ved Inddragelsen af alle disse Ting, man i de senere Aar har søgt at gøre Teorien mere realistisk, og Forfatteren har derfor med Rette givet dem en betydelig Plads i sin Bog.

Denne er iøvrigt i første Række bestemt som en Lærebog for de statsvidenskabelige studerende; men det har ogsaa været Hensigten, at den skulde kunne læses af andre interesserede. Desværre begrænses dens Anvendelighed i saa Henseende for visse Afsnits Vedkommende noget af den lidt knappe Fremstillingsform. Saaledes indeholder Bogen et stort Antal Diagrammer, og Ræsonnementerne bygger i væsentlig Grad paa disse, uden at der altid gives en fyldestgørende Forklaring af, hvorledes Figurerne skal forstaas. Dette er uden Betydning, naar Bogen bruges som Lærebog, fordi Undervisningen da vil give det fornødne Supplement; men for den Læser, der ikke er fortrolig med den økonomiske Teoris Arbejds-

BOGANMELDELSER

P. P. Sveistrup: DRIFTSØKONOMIENS ANVENDELSE VED SALGET. Nyt Nordisk Forlag. København 1939. 181 S.

Denne Bog er en Fortsættelse af Forfatterens »Indledning til Studiet af Driftsøkonomi«, der udkom i 1938, og som navnlig behandlede Omkostningsproblemerne. Efter Planen for hele Værket skal dette afsluttes med en Fremstilling af Finansierings- og Organisationsproblemerne.

Det foreliggende Bind, der behandler Virksomhedernes Salgs- og Prispolitik, slutter sig naturligvis ret nøje til Fremstillingen i første Bind, og det forudsætter et vist Kendskab til Omkostningsteoriens Grundbegreber.

Efter et indledende Afsnit om Salgets Tilrettelæggelse behandles i de to næste Kapitler først Kalkulationen og derpaa Efterspørgselen. Beregningen af, hvad Varen koster at fremstille, og Driftsherrens Vurdering af Købernes Indstilling og Købeevne er jo Grundlaget for al Salgspolitik. Der gives her en Redegørelse for Efterspørgselsens Elasticitet m. H. t. Ændringer i Prisen, ligesom Forfatteren ogsaa omtaler de øvrige Faktorer, der kan indvirke paa Afsætningen, saaledes Ændringer i andre Varers Priser, i Forbrugernes Indtægter, den anvendte Reklame o. s. v.

I de to følgende Kapitler fremstilles derefter Prisdannelsen under de to Hoved-Markedsformer, Monopolet og den frie Konkurrence. Denne Udvikling af de mere almene — og almentkendte — Grundsætninger suppleres endelig i de sidste syv Kapitler med en ret fyldig Redegørelse for en Række af de Specialproblemer, der er kommet til at spille saa stor en Rolle i den nyere Pristeori. Disse Afsnit, der omfatter godt og vel Halvdelen af Bogen, behandler saadanne Emner som Risikoens Betydning, Reklame, Afstanden mellem Konkurrenterne og dens Indflydelse, Kvalitetsændringer, Prisdannelsen paa Markeder med faa Konkurrenter, Pris- og andre Aftaler og endelig Statens Indgriben i Prisdannelsen. Det er ved Inddragelsen af alle disse Ting, man i de senere Aar har søgt at gøre Teorien mere realistisk, og Forfatteren har derfor med Rette givet dem en betydelig Plads i sin Bog.

Denne er iøvrigt i første Række bestemt som en Lærebog for de statsvidenskabelige studerende; men det har ogsaa været Hensigten, at den skulde kunne læses af andre interesserede. Desværre begrænses dens Anvendelighed i saa Henseende for visse Afsnits Vedkommende noget af den lidt knappe Fremstillingsform. Saaledes indeholder Bogen et stort Antal Diagrammer, og Ræsonnementerne bygger i væsentlig Grad paa disse, uden at der altid gives en fyldestgørende Forklaring af, hvorledes Figurerne skal forstaas. Dette er uden Betydning, naar Bogen bruges som Lærebog, fordi Undervisningen da vil give det fornødne Supplement; men for den Læser, der ikke er fortrolig med den økonomiske Teoris Arbejds-

teknik, vil det vistnok vanskeliggøre Forstaaelsen. Noget færre Figurer med en fyldigere Tekstforklaring vilde formentlig give Læseren mere Indsigt i Tankegangen, saa meget mere som Forfatterens Kendskab til det praktiske Liv sætter ham i Stand til at give virkelig illustrerende Eksempler — et Forhold, der paa flere Punkter er kommet Fremstillingen til gode.

En Bog som denne maa nødvendigvis omfatte store Dele af den økonomiske Teori, og den giver et godt Indtryk af de mange Problemer, der arbejdes med i Videnskaben i disse Aar. Af Enkeltheder skal her kun nævnes et Par, der illustrerer Faren ved i for høj Grad at bygge Ræsonnementerne paa Figurer. Om Dumping siges det i Tilknytning til Fig. 13, at Pris og Mængde i Indlandet bestemmes som ved almindeligt Monopol. Derudover vil man saa i Udlandet sælge saa meget, at Grænseomkostningen bliver lig Verdensmarkedets Frikonkurrencepris. Den ved Produktionsforøgelsen ændrede (in casu: forhøjede) Grænseomkostning maa imidlertid bevirke, at man nu i Hjemlandet begrænser sit Salg til det Punkt, hvor Grænseindtægten er lig den nye, højere Grænseomkostning.

Side 71 (Fig. 21) rejses det Spørgsmaal, om man kan reklamere med Fordel, naar Efterspørgselskurven er vandret. Figuren maa forstaaes saaledes, at der ved Reklamen opnaas større Salg og derved Mulighed for lavere Omkostninger; men naar Efterspørgselskurven virkelig er vandret (fri Konkurrence), kan man jo sælge saa meget, man vil, uden Reklame, fordi den enkeltes Udbud drukner i det store Fællesmarked.

— Der ligger et betydeligt sammenfattende Arbejde bag en Fremstilling som denne. Bortset fra den nævnte vel knappe Forklaring til en Del af de mange Figurer, er Bogen ogsaa skrevet saadan, at den formentlig kan læses af adskillige Ikke-Økonomer, og da den er den eneste danske Driftsøkonomi paa moderne Grundlag, vil den kunne have Interesse for Teknikere og andre driftsøkonomisk interesserede.

Thorkil Kristensen.

Marius Vibæk: DEN DANSKE HANDELS HISTORIE. Gyldendal. København 1932—1938. 467 Sider + Register.

Efter Direktør *Marius Vibæks* Død har Overlærer *Jens Vibæk* udgivet sin Fars efterladte Værk om den danske Handels Historie fra de ældste Tider til vore Dage. Da det er det første større Oversigtsværk paa dansk over vor Handels Historie, vil det allerede af den Grund kunne paaregne Interesse.

Desværre er der meget betydelige Anker at rette mod *Vibæks* Arbejde. Hvad selve Dispositionen af Værket angaar, undres man over, at Forfatteren ikke har fulgt den almindelige Tendens til i en historisk Fremstilling at lægge Hovedvægten paa den nyeste Tid. Afsnittet om Oldtidens Handel til og med Folkevandringstiden fylder 15 Sider, men hele Efterkrigstiden faar kun 28 Sider, hvoraf alene »Personalet« og »Uddannelse« tager de 3, medens et centralt Problem som Statsindgreb kun behandles paa een Side. Det er klart, at Bogen som Vejleder for denne ikke uvæsentlige Periode praktisk talt maa blive uden Værdi. For Krigstiden gælder noget lignende, idet dette Afsnit ogsaa er stedmoderligt behandlet. Om nogen virkelig Drøftelse eller blot Fremstilling af de Spørgsmaal, som er af fundamental Betydning for Forstaaelse af vort Samfunds og derunder ogsaa Handelens Kaar, kan der ikke blive Tale.